

Aleg. 167.

Sprawozdanie

komisji budżetowej o preliminarzu krajowego funduszu szkolnego na rok 1892.

Wysoki Sejmie!

Rzut oka na działalność Rady szkolnej krajowej, o ile takowa widoczną jest z wynikiem obrotu krajowego funduszu szkolnego za rok 1891 tudzież z preliminarza na rok 1892, wykazuje przede wszystkim dwa ważne zjawiska w rozwoju szkolnictwa ludowego w kraju.

Pierwszem z nich jest zatrważający brak ukwalifikowanych kandydatów na nauczycieli. Dał on się czuć już od lat kilku — lecz zamiast stawać się coraz mniejszym, przeciwnie dochodzi już do tego stopnia, że podjęta przez Radę szkolną wskutek uchwał Wys. Sejmu z r. 1885 energiczna akcja zakładania nowych szkół ludowych z natury rzeczy musi przez to doznać niejakiego zatamowania. Kiedy bowiem od roku 1885 do roku 1891 przybyło w kraju szkół nowych 551, to w roku szkolnym 1890/91 szkół — 256 dla braku nauczycieli musiało być nieczynnymi. A kiedy jeszcze w preliminarzu na rok 1891. Rada szkolna krajowa projektowała założenie 246 szkół nowych, to w preliminarzu na rok 1892 projektuje ich tylko 128. Oprócz tego dowiadujemy się ze sprawozdania Rady szkolnej krajowej o stanie wychowania publicznego w roku szkolnym 1890/91, że Rada szkolna znalazła się już w ciągu roku 1891 w tem położeniu, że „odmówiła zatwierdzenia całemu szeregowi wniosków organizacyjnych, przesłanych jej przez Rady szkolne okręgowe.“

Rada szkolna krajowa pragnąc usunąć tę zaporę w rozwoju oświaty ludowej wskazuje w sprawozdaniu swoim środki, których jej zdaniem należałoby się chwycić. Temi są: pomnożenie seminaryów nauczycielskich, zabezpieczenie uczniów seminaryom nauczycielskim za pomocą stypendyów, nareszcie polepszenie bytu materialnego nauczycieli. W każdym z tych kierunków wniesione już zostały do Wysokiego Sejmu projekta, które będą rozbierane osobno niewątpliwie i rozważane starannie zarówno ze stanowiska oświaty ludowej jakoteż z uwagi na finansowe położenie kraju. Dla tego przy sposobności załatwienia samego preliminarza na rok 1892 komisja budżetowa nie uważa za rzecz właściwą, wchodzić w dalszy rozbiór tej kwestyi. Komisja tedy przyjmuje za podstawę do budżetu na rok 1892 ten stan faktyczny akcji organizacyjnej, który Rada szkolna krajowa prawomocnymi orzeczeniami organizacyjnymi

już wytworzyła, biorąc jednak przytem wzgląd na to, że nie wszystkie szkoły na rok 1892 projektowane będą mogły rzeczywiście wejść w życie.

Drugim zjawiskiem, które przedstawia stan szkolnictwa ludowego w kraju, jest wzmagaająca się od szeregu lat stale i statecznie frekwencja w szkołach raz założonych, gdy są czynnymi. I tak kiedy cyfra dzieci uczęszczających do publicznych szkół ludowych w r. 1885/6 wynosiła 368.936, to w r. 1890/91 wynosiła ona już 481.863 — zatem przyrost w ciągu tego czasu wynosił 112.927, czyli 50%. Objaw to bardzo pocieszający, świadczący o rozbudzonem poczuciu potrzeby oświaty w szerokich warstwach naszego ludu, tudzież o wzrastającym zaufaniu do szkół ludowych. Wprawdzie i tutaj brak nauczycieli tamuje rozwój naturalny, jednakże Rada szkolna radzi sobie w miarę sił środkami, jakie jej służą z ustawy.

Przytoczone powyżej obadwa objawy w rozwoju szkolnictwa ludowego znajdują w obrocie krajowego funduszu szkolnego za rok 1891 następujący wyraz cyfrowy:

W rubr. wydatków I. II. VII zaoszczędzono razem (płace i nowe szkoły) 40.817 zł.
natomiast przekroczono rubrykę X. (substytucye) o 41.813 „

Że Rada szkolna krajowa przestrzega ściśle tych przepisów nowej ustawy krajowej, w których przyznanie dodatków pięcioletnich nauczycielom uczyniono zawisłem od ich „skutecznej“ pracy, świadczy zaoszczędzenie w Rubr. XVII, które wynosi 47.404 zł.

Wysokość tej cyfry zwróciła uwagę komisji budżetowej. Wiadomo bowiem, że w kołach nauczycielstwa ludowego powstały obawy, czy pomienione postanowienie ustawy nie dotknie nauczycieli niesprawiedliwie w tych wypadkach, w których ich praca pomimo wszelkiej gorliwości z powodu okoliczności od nich niezależnych nie będzie skuteczną. Na odpowiednie w tej mierze zapytania obecny na posiedzeniu Reprezentant Rady szkolnej dał wyjaśnienie, że zaoszczędzenia w rubryce XVII. mają dwojakie źródło. Najprzód bowiem wiele posad musiano obsadzić nauczycielami tylko prowizorycznymi, którzy do dodatków pięcioletnich prawa nie mają. Powtóre Rada szkolna musiała odmówić dodatków pięcioletnich pewnej liczbie nauczycieli, których praca nie była nienaganną i skuteczną. Rada szkolna, o ile z jednej strony stara się o polepszenie bytu nauczycieli, o tyle z drugiej strony prawo odmawiania kwinkwentiów, gdy ich praca nie jest skuteczną, uważa za środek konieczny. Każdy taki wypadek odmówienia kwinkwentiów jest przedmiotem szczegółowego badania w Radzie szkolnej i w sekcji I. Rady szkolnej, i dzieje się mocą osobnych uchwał. Podnoszą się wprawdzie ogólnikowe skargi z powodu odmawiania dodatków, oparte na argumencie, że nieskuteczność pracy nauczyciela może nastąpić wskutek okoliczności od niego zupełnie niezależnych. Rada szkolna krajowa tak jednak nie interpretuje ustawy, bo byłoby to doprowadzeniem jej ad absurdum. Nieskuteczność pracy nauczyciela tam tylko pociąga za sobą odmówienie mu dodatku pięcioletniego, gdzie ona nastąpiła z winy nauczyciela.

Zresztą zaś Rada szkolna krajowa trzymała się z całą ścisłością granic udzielonego kredytu, zwłaszcza w tych rubrykach, na które Wysoki Sejm idąc za inicjatywą komisji budżetowej, pod względem oszczędności kładł pewną wagę.

Rachunki funduszy szkolnych okręgowych utrzymywane są przy Radzie szkolnej krajowej wzorowo.

Przechodząc do samego budżetu, to Wydział krajowy projektuje na podstawie preliminarza Rady szk. kraj. wydatki budżetu szkolnego na rok 1892 na 1,305 944 zł
dochody zaś na 192.958 „
Wynikający ztąd niedobór wynosiłby 1,112.986 zł.
Niedobór ten byłby większy od niedoboru z r. 1891 (według preliminarza) o 121.135 „

W szczególności:

A. Wydatki.

Dział I. Zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych.

Rubr. I. poz. 1. Na pokrycie niedoboru z powodu płac nauczycieli etatowych Rada szkolna krajowa preliniuje 411.301 zł.

Kwota wykazana w preliminarzach Rad szkolnych okręgowych wynosi 456.973 zł. 88½ ct. Według dotychczasowych zasad preliniowania wypadałoby od kwoty tej potrącić 5% tytułem interkalaryów, co wynosiłoby 22.836 zł. Gdy jednak cyfra szkół nieczynnych wzrastała stale od r. 1886, a to od 183 (184,208,216) do 256, tak, że dla braku nauczycieli zaoszczędzano corocznie w tej pozycji wydatków pewną sumę, zaś w roku 1891, suma tych zaoszczędzeń (wraz z pozycją 2. Rubr. I.) wynosiła 22.725 zł., przeto Rada szkolna krajowa proponuje, ażeby na rok 1892. podwyższyć interkalarya w tej Rubryce o drugie 5 procent, czyli o sumę 22.836 zł. Skreśliwszy w ten sposób od sumy 456.973 zł. 10% tytułem interkalaryów w kwocie 45 672 zł. otrzymamy kwotę w poz. 1. preliniowaną 411.301 zł.

W tej sumie jednak zawartą jest także kwota 4.490 zł. którą Rada szkolna krajowa wstawiła do budżetu w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 24. listopada 1890 tytułem podwyższenia płac nauczycieli młodszych etatowych z 200 zł. i 240 zł. na 250 zł., na tę ewentualność, gdyby Wysoki Sejm w ciągu bieżącej sesji takie podwyższenie w drodze zmiany ustawy uchwalił. Otóż komisya budżetowa sądzi, że, skoro sprawa podwyższenia płac młodszych nauczycieli jest przedmiotem osobnego sprawozdania Wydziału krajowego, które zostało odesłane do komisji szkolnej, to dopóty, dopóki Wysoki Sejm sprawy tej nie załatwi, należy cyfry budżetu oprzeć tylko na obowiązującej dotąd ustawie. Zatem kwotę podwyższenia płac nauczycieli wypada skreślić. A gdy Rada szkolna krajowa skreśliła już od całej kwoty pozycji I. interkalarya w wysokości 10%, przeto od 4 490 należy strącić 10% t j. kwotę 449 zł. i pozostającą resztę w kwocie 4.041 skreślić. Na tej podstawie komisya budżetowa przyjmuje w poz. 1. tylko 407.260 zł.

Rubr. I. poz. 2. Na pokrycie niedoboru na płace katechetów i na remuneracye dla katechetów komisya przyjmuje preliniowaną kwotę 92.204 zł.

I w tej pozycji z tych samych powodów Rada szkolna krajowa strąca od kwoty w preliminarzach Rad okręgowych na płace katechetów wykazanej 66.360 zł. zamiast 5% per 3.318 zł. 10% per 6.636 zł. (zatem więcej o 3.318 zł.). Pozostająca ztąd kwota 59.724 zł. wraz z kwotą na remuneracye dla katechetów ściśle obliczoną 32.480 zł. czyni razem ogólną sumę w poz. 2. preliniowaną.

Rubr. I. poz. 3. Na częściowe pokrycie płac nauczycieli w Tyczynie, Jaśliskach, Brzozowie i Radymnie preliniuje się jak w latach poprzednich stałą kwotę 62 zł.

Rubr. II. poz. 4 Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe preliniuje się na podstawie wykazanej potrzeby 43.197 zł.

W miarę jak która szkoła staje się nieczynną, w pozycji tej okazują się zaoszczędzenia. Te jednak są tak nieznaczne (n. p. w roku 1891 suma 411 zł.) że nie dają podstawy do tego, ażeby z kwoty w preliminarzach wykazanej czynić jakieś skreślenia.

Rubr. III. poz. 5 Na przybory naukowe preliniuje się 18.525 zł. więcej o 1 842 zł. aniżeli w roku 1891 zł.

Komisya budżetowa zgodziła się na to, ażeby Rada szkolna krajowa zakupywała przybory naukowe dla szkół według pewnego planu, który w swoim czasie był jej przedstawiony. Z planu tego byłoby na rok 1892 wynikało zakupno map Europy. Tymczasem Rada szkolna kr. wstrzymała na razie dalsze wykonanie ogólnego planu zakupywania przyborów. Albowiem pokazało się, że jest wiele szkół takich, które zakupywanych dotąd według planu a niezbędnych

przyborów, jak mianowicie liczydeł, modeli, miar i wag, obrazów do nauki poglądu, map Galicyi i map Monarchii, albo wcale jeszcze dotąd nie otrzymały, albo też sprawione bardzo dawno już zużyły. Rada szkolna krajowa zestawiała te potrzeby szkół ściśle, postarała się o niższenie cen ich nabycia i obliczyła na tej podstawie wydatek w tej pozycji preliminowany.

Rubr. IV. poz. 6. Na konferencye okręgowe preliminaruje się 19.774 zł. według dotychczasowej normy po 5 zł. 30 ct. w przecięciu na szkołę.

Rubr. V. poz. 7. Na biblioteki okręgowe preliminaruje się kwotę stale przyjętą 4.125 .

Rubr. VI. poz. 8. Na rozmaite wydatki Wydział krajowy proponuje zgodnie z Radą szkolną krajową 11.696 zł. Rubryka ta składa się z dwóch pozycji. Jedna z nich wynosi 4.000 zł. i służy na pokrycie drobnych wydatków Rad szkolnych okręgowych. Druga pozycja wynosi 7.696 zł. i pokrywa koszta utrzymywania rachunków z obrotu funduszów szkolnych okręgowych. Obowiązek ponoszenia tych kosztów dał powód do sporu pomiędzy rządem a krajem, który został ukończony prawomocnie w ten sposób, że pokrywanie tego wydatku uznano za obowiązek kraju. Odtąd Wysoki Sejm wstawia w budżet corocznie kwotę przez c. k. Namiestnictwo wykazaną, która dotąd już z powodu zwiększenia się liczby okręgów szkolnych raz była podwyższoną. Obecnie c. k. Namiestnictwo wykazało komisji budżetowej, że teraz dopiero ustalił się rozmiar czynności, jaka przyrosła przez powiększenie liczby okręgów szkolnych, tudzież że prowadzeniem rachunków funduszów szkolnych w dzisiejszym stanie rzeczy zajętych jest wyłącznie 17 funkcjonaryuszów, których sama płaca, wynosi rocznie 11.447 zł. 20 ct. Otóż nie licząc żadnych innych potrzeb a mianowicie kosztów kancelaryjnych c. k. Namiestnictwo wykazuje potrzebę w tej pozycji o 3.751 zł. większą, aniżeli była wykazywana i uchwalona w ostatnich budżetach. Komisya budżetowa oceniając wartość ścisłego prowadzenia rachunków z funduszów szkolnych okręgowych i uznając potrzebę scentralizowania tej czynności przy Radzie szkolnej kraj. przyjmuje wykazane podwyższenie tej pozycji. Wyraża jednak przekonanie, że skoro zakres czynności został już ustalony, to i wysokość tej pozycji nie dozna już na przyszłość podwyższenia. Zatem w R. VI. komisya preliminaruje razem 15.447 zł.

R. VII. poz. 9. 10. Na utrzymanie szkół nowych Rada szkolna preliminaruje 15.390 zł.

Co się tyczy poz. 10. to Rada szkolna projektuje do wprowadzenia w życie od 1. września r. 1892 tylko szkół 50, a więc w porównaniu z r. 1891 mniej o 100, a to z przyczyn przedstawionych w sprawozdaniu Rady szk. kr. o stanie szkół ludowych za rok szkolny 1890/91. Rzecz tedy oczywista, że sumę 2.500 zł. preliminowaną pod poz. 10. na tę kategorię szkół nowych w całości przyjąć należy.

Natomiast w poz. 9. preliminaruje Rada szkolna kraj. kwotę 12.890 zł. na tę kategorię szkół nowych, które według projektu Rady szkolnej miały wejść w życie od 1. września 1891 r. Ich cyfra w preliminarzu wynosi 78 t. j. w porównaniu z r. 1891 mniej o 18. Rzeczywiście weszło w życie wogóle w ciągu r. 1891 tylko szkół 50. A ponieważ z porównania wynikłości z preliminarzem w latach ostatnich okazują się, znaczne w tej pozycji zaoszczędzenia, które w r. 1891 wynosiły 10.507 zł., przeto komisya budżetowa skreśliła z kwoty 12.890 zł. na ten cel na r. 1892 preliminowanej 8.000 zł. i przyjmując do poz. 9. kwotę 4.890 zł. razem przeto w R. VII. przyjmuje 7.390 zł.

R. VIII. poz. 11. Na płace nadetatowe Rada szkolna kraj. wykazuje potrzebę na podstawie preliminarzów Rad szkol. okręg. w ogólnej sumie 336.495 zł. Podobnie jak przy Rubr. I. (płac etatowych) należałoby od tej sumy strącić 5%, tytułem interkateryów, a więc sumę 16.824 zł. I tutaj jednak Rada szkolna kraj. proponuje na r. 1892 z tych samych powodów co przy Rubr. I. podniesienie interkateryów o drugie tyle, a więc skreślenie większe o 16.824 zł. aniżeli w r. 1891. W skutek tego w Rubr. VIII. Rada szkolna kraj. preliminaruje 302.846 zł.

Wysoki Sejm uchwałą z dnia 24. listopada 1890 r. objawił życzenie polepszenia dotacyi młodszych nauczycieli tak etatowych jak i nadetatowych najniższych kategorii płac i polecił uwzględnić to życzenie już w preliminarzu na rok 1892. Na tej podstawie Rada szkolna krajowa podobnie jak przy Rubr. I. względem nauczycieli etatowych, tak i tutaj odnośnie do nauczycieli nadetatowych licząc się z ewentualnością, że Wysoki Sejm uchwali proponowane w osobnem sprawozdaniu podwyższenie płac z 200 zł i 240 zł. na 250 zł., obrachował wynikający ztąd wydatek w kwocie 21.800 zł. i kwotę tę w Rubr. VIII. przy ogólnem obliczeniu potrzeby płac uwzględnił. Gdy jednak tak wymieniona wyżej propozycja polepszenia płac nauczycieli jak i liczne inne tej samej sprawy dotyczące wnioski — jak to już przy Rubr. I. nadmieniono — zostały odesłane do komisji szkolnej, przeto komisja budżetowa sądzi, że dopóty, dopóki Wysoki Sejm sprawy polepszenia bytu nauczycieli nie zaceduje preliminarz wydatków na płace nauczycieli należy oprzeć na obowiązującej dotąd ustawie. Dla tego od sumy przez Radę szk. kr. preliminowanej 302.846 zł. komisja budżetowa skreśliła kwotę ewentualnie na polepszenie płac przeznaczoną, strącając z niej już poprzednio ogólnie potrącone 10%, tytułem interkalaryów. Zatem komisja budżetowa skreśliła z kwoty 302.846 zł. kwotę 18.620 zł. i przyjmuje kwotę 284.226 zł.

R. IX. poz. 12. Zaliczki zwrotne dla funduszków szkolnych okręgowych preliminarzuje się podobnie jak dotąd 20.000 zł.

Dział II. Wydatki własne krajowego funduszu szkolnego.

R. X. Substytucye.

W poz. 13. Rada szkolna krajowa preliminarzuje 39.718. Wydatek ten wzrasta od szeregu lat z powodu wzmagającej się frekwencji uczniów. On wynosił w r. 1888 — 17677; w r. 1889 — 24.666; w roku 1890 — 39.718. Na rok 1891 preliminarzowano na ten cel 18.587 zaś wydano 64.959 to jest przekroczone preliminarz o 46.372. Wydatek tej rubryki wynika wprawdzie wprost z ustawy. Jednakże Rada szkolna kr. spostrzegłszy tak nagły i znaczny wzrost tej rubryki zajęła się dokładnem zbadaniem tej sprawy i postanowiła pewne dyrektywy dążące do ścisłego przestrzegania granic rzeczywistej koniecznej potrzeby. To jest przyczyna, dla której Rada szkolna wysokiej wynikłości z r. 1891 w kwocie 64 959 zł. nie wzięła za podstawę preliminarza na r. 1892 lecz preliminarzowała tylko 39.718 zł. Komisja przyjmuje tę kwotę tudzież kwotę poz. 14. w sumie 6.772 i preliminarzuje w Rubr. X. ogółem 46.490 zł.

R. XI. poz. 15.—24. Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez korporacye, preliminarzuje się na podstawie dawniejszych uchwał sejmowych 16.084 zł.

R. XII. poz. 25. Adjuta —

R. XIII. Remuneracye i zapomogi.

poz. 26. Remuneracye preliminarzuje się jak dotąd 14.000 zł.

poz. 27. Remuneracyę za naukę robót ręcznych preliminarzuje się na podstawie ścisłych obliczeń 25.800 zł.
t. j. o 5.479 zł. więcej aniżeli na r. 1891.

R. XIV. p. 28. Remuneracye dla inspektorów okręgowych preliminarzuje się stałą kwotę 2.000 zł.

R. XV. poz. 29. 30. Podatki i daniny — podobnie jak w latach poprzednich 650 zł.

R. XVI. poz. 31. Koszta podróży i diety — podobnie jak w latach poprzednich 1.000 zł.

R. XVII. poz. 32. 33. 34. Dodatki pięcioletnie — według obliczenia . 195.227 „

R. XVIII. poz. 35. Dodatek do funduszu emerytalnego — stale systemizowany 12.800 „

<i>R. XIX. poz. 36. Emerytury — dla nauczycieli, którzy utracą posadę wskutek reorganizacji szkół — jak w latach poprzednich</i>	5.000 zł.
<i>R. XX. p. 37—67. Dary z łaski — na podstawie uchwał sejmowych</i>	4.393 „
<i>R. XXI. Potrzeby szkół ogólnej natury. p. 68. Na ogólne potrzeby preliminuje się podobnie jak w r. 1891.</i>	1.000 zł.
<i>p. 69. Na kurs wakacyjny nauki zręczności (ślöjd) dla nauczycieli, tak jak w r. 1891. w Sokalu i w Krakowie po 800 zł. — razem</i>	1.600 zł.
<i>Na zakupno książki dla nauki dopełniającej</i>	—
<i>p. 70. Na zakupno narzędzi do nauki zręczności Rada szk. kr. preliminuje</i>	4.656 „

więcej o 4.156 aniżeli w r. 1891.

Pozycję tę otworzyła komisya budżetowa dopiero w roku 1891. a to w tym celu, ażeby sprawę zaprowadzenia nauki zręczności w szkołach ludowych, do której W. Sejm zgodnie z opinią powszechną przywiązuje donioślejsze znaczenie, traktować budżetowo. Komisya budżetowa objawiła życzenie, ażeby Rada szk. kraj. dołączała do swojego preliminarza wykazy, które mogłyby dać obraz o rozmiarach i kosztach kolejnego zaprowadzania ślödju w naszych szkołach. Wykazy te znajdują się pod liter. E. i G. Z nich przekonywamy się, że nauka zręczności w szkołach ludowych przyjmuje się wcale szybko. Rada szk. kr. widząc potrzebę ujęcia tej nauki w pewien system, wydała na podstawie uchwał fachowej ankiety odpowiednią instrukcję, której osnowę Wydział kr. dołączył pod lit. G. do swojego sprawozdania o budżecie. Pod literą F. zaś znajdują się wykazy, przedstawiające dokładne daty, któremi Rada szkolna popiera preliminarz odnośnie do tej pozycji. A mianowicie:

Zaprowadzenie II. roku nauki ślödju w 11 szkołach (wykaz b) wymaga wogóle wydatków w ogólnej sumie 1.325 zł. 65 ct. (przecięcie na 1 szkołę 120 zł. 51 ct.). Na pokrycie tych wydatków dostarczone z funduszków lokalnych 218 zł. (t. j. 15.69%) udzielono z kraj. funduszu szkolnego za r. 1891. sumę 813 zł. 90 ct. zaś na rok 1892. przypada . 293 zł. 75 ct.

Zaprowadzenie I. roku nauki ślödju w 52 szkołach (wykaz a) wymaga wydatków w ogólnej kwocie 5.231 zł. 88 ct (przeciętnie na 1 szkołę 100 zł. 61 ct. Na pokrycie tych wydatków dostarczone z funduszków lokalnych 870 zł. (t. j. 16.63%). Reszta w kwocie 4.361 zł. 88 ct. przypada na fundusz krajowy szkolny. Razem przeto preliminuje Rada szk. kr. kwotę 4.656 zł.

Komisya przyjmuje tę kwotę jako wydatek na r. 1892., czyni jednak przy tem uwagę, że byłoby rzeczą nader pożądaną pobudzić odpowiednie czynniki lokalne w kraju do większej ofiarności. Mianowicie wiadomo, że w różnych miejscowościach w kraju nauka zręczności bywa wprowadzana do szkół ludowych wyłącznie wskutek inicjatywy czynników miejscowych i tam czynniki te pokrywają także wyłącznie koszta z tem połączone. Jednakże Rada szk. kr. pragnie prócz tego wziąć sama inicjatywę i przyspieszyć przez to wprowadzanie ślödju w tych szkołach, w których mniema, że nauka ta z dobrym skutkiem udzielaną być może. Komisya budżetowa wyraziła już w sprawozdaniu budżetowym na r. 1891. przekonanie, że rozpowszechnienie tej nauki jest pożądanę, że jednak przedewszystkiem należy pobudzić w tym celu zainteresowanie się czynników lokalnych. Pomijając bowiem nawet wzgląd bardzo ważny, że w braku takiego poparcia lokalnego ubywa jedna ze sposobności lepszego zbliżenia szkoły do społeczeństwa, to gdyby zaprowadzenie nauki zręczności w szkołach ludowych miało pociągnąć wydatek z kraj. funduszu szkolnego w średniej kwocie od 94 zł. do 102 zł., na każdą szkołę, w miarę rozszerzania się tej nauki budżet szkolny doznawałby bardzo znacznego obciążenia.

Otóż wykazy, na których opiera się preliminarz na r. 1892 dowodzą, że Rada szk. kr. wprowadza ślödju we wielu wypadkach bez objawów dostatecznego zainteresowania się ze strony czynników miejscowych. I tak na 52 szkoły, w których ma być I. rok nauki zręczno-

ści zaprowadzony, znajduje się 25 szkół takich, w których fundusze lokalne, nie przyczyniają się zgoła niczem do pokrycia. W tych zaś szkołach, w których fundusze prywatne przyczyniają się, pokrycie rozkłada się, jak następuje: Rada szkolna miejscowa w jednym okręgu uiściła 5 zł.; obszary dworskie — oprócz dostarczenia dla 5 szkół materiału drzewnego w naturze — uiściły w 4 szkołach razem 40 zł.; gminy — oprócz dostarczenia dla 2 szkół materiału drzewnego w naturze — uiściły 390 zł.; nakoniec Rady powiatowe uiściły 435 zł.

Zatem komisya budżetowa wyraża życzenie, ażeby na przyszłość Rada szk. kr. zaprowadzała naukę zręczności tylko w takich wypadkach, gdy czynniki miejscowe przyczynią się odpowiednim udziałem do pokrycia kosztów z tem połączonych.

R. XXII. p. 71. Przebieżne wydatki preliniuje się na podstawie przecięcia z 8 lat ostatnich 12.324 zł.

Nadmienić wypada, że poz. a) w tej rubryce została przez komisję budżetową otwarta dopiero w r. 1891. Wynikłość za r. 1891. wykazuje w tej pozycji kwotę 61.562 zł. Gdy jednakże nie jest to wydatek rzeczywisty, tylko mylne zarachowanie, które w dochodach funduszu krajowego znajduje rachunkowe pokrycie, przeto nie ma potrzeby w prelinowaniu tej pozycji na r. 1892 brać wzgląd na przypadkową wysokość wynikłości z r. 1891.

R. XXIII. p. 72. i 73. Zasiłki na budowę szkół preliniuje się zgodnie z propozycją Wydziału krajowego 23.800 zł.
razem 1,279.034 zł.

mniej od preliminarza przez Wydział krajowy przedłożonego:

w Rubr. I. o	4.041 zł.
„ „ VII.	8.000 „
„ „ VIII.	18.620 „
razem	30.661 zł.
więcej w Rubr. VI. o	3 751 „
ogółem mniej o	26.910 zł.

B. Dochody.

Komisya budżetowa preliniuje zgodnie z Wydziałem krajowym:

R. I. poz. 1—12. Odsetki od kapitałów	14.117 zł.
R. II. poz. 13—17. Dochody z dóbr i t. p.	171 „
R. III. poz. 18—20. Dodatki	530 „
R. IV. p. 21. Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2.835 „
R. V. p. 22. Zapisy i darowizny	—
R. VI. p. 23. Taksy od spadków	9.000 „
R. VII. p. 24—28. Rozmaite wpływy	96.362 „
R. VIII. p. 29. Dodatek ze skarbu państwa	54.943 „
R. IX. p. 30. Zwroty zaliczek, gminom na budynki szkolne udzielonych	15.000 „
razem	192.958 zł.

Komisya budżetowa preliniuje zatem:

na wydatki ogółem	1,279.034 zł.
na dochody „	192.958 „
niedobór wynosiły	1,086.076 zł.

mniej od niedoboru wynikającego ze sprawozdania Wydziału kraj. o 26.910 zł.

Na tej podstawie komisya budżetowa wnosi :

I. Wys. Sejm raczy uchwalić :

A.

Wydatki krajowego funduszu szkolnego na rok 1892.

Dział I. Zasiłki dla funduszków szkolnych okręgowych.

<i>Rubr. I. poz. 1—3.</i> Na pokrycie niedoboru z powodu płac i dodatków na pomieszkanie nauczycieli i nauczycielek etatowych, tudzież z powodu płac i remuneracyi katechetów	499.526	zł.
<i>Rubr. II. poz. 4.</i> Na mniejsze potrzeby szkolne i urzędowe	43.197	„
<i>Rubr. III. poz. 5.</i> Na przybory naukowe	18.525	„
<i>Rubr. IV. poz. 6.</i> Na konferencye okręgowe	19.774	„
<i>Rubr. V. poz. 7.</i> Na biblioteki okręgowe	4.125	„
<i>Rubr. VI. poz. 8.</i> Na rozmaite wydatki	15.447	„
<i>Rubr. VII. poz. 9. 10.</i> Na utrzymanie szkół nowych	7.390	„
<i>Rubr. VIII. poz. 11.</i> Na płace i dodatki na pomieszkanie dla nauczycieli i nauczycielek nadetatowych	284.226	„
<i>Rubr. IX. poz. 12.</i> Zaliczki zwrotne dla funduszków szkolnych okręgowych	20.000	„

Dział II. Wydatki własne krajowego funduszu szkolnego.

<i>Rubr. X. poz. 13. 14.</i> Substytucye	46.490	„
<i>Rubr. XI. poz. 15—24.</i> Zasiłki dla szkół utrzymywanych przez koporacye	16.084	„
<i>Rubr. XII. poz. 25.</i> Adjuta		
<i>Rubr. XIII. poz. 26. 27.</i> Remuneracye i zapomogi	39.800	„
<i>Rubr. XIV. poz. 28.</i> Remuneracya dla inspektorów okręgowych	2.000	„
<i>Rubr. XV. poz. 29. 30.</i> Podatki i daniny	650	„
<i>Rubr. XVI. poz. 31.</i> Koszta podróży i diety	1.000	„
<i>Rubr. XVII. poz. 32—34.</i> Dodatki pięcioletnie	195.227	„
<i>Rubr. XVIII. poz. 35.</i> Dodatek do funduszu emerytalnego	12.800	„
<i>Rubr. XIX. poz. 36.</i> Emerytury	5.000	„
<i>Rubr. XX. poz. 37—67.</i> Dary z łaski	4.393	„
<i>Rubr. XXI. poz. 68—70.</i> Potrzeby szkół ogólnej natury	7.256	„
<i>Rubr. XXII. poz. 71.</i> Przebieżne wydatki	12.324	„
<i>Rubr. XXIII. poz. 72. 73.</i> Zasiłki na budowę szkół	23.800	„
razem	1,279.034	zł.

B. Dochody.

<i>Rubr. I. poz. 1—12.</i> Odsetki od kapitałów	14.117	zł.
<i>Rubr. II. poz. 13—17.</i> Dochody z dóbr, realności i innych praw	171	„
<i>Rubr. III. poz. 18—20.</i> Dodatki	530	„
<i>Rubr. IV. poz. 21.</i> Zysk ze sprzedaży książek szkolnych	2.835	„
<i>Rubr. V. poz. 22.</i> Zapisy i darowizny	—	„
<i>Rubr. VI. poz. 23.</i> Taksy od spadków	9.000	„

<i>Rubr. VIII. poz. 24—28</i>	Rozmaite wpływy	96.362 zł.
<i>Rubr. IX. poz. 29.</i>	Dodatek z c. k. skarbu państwa	54 943 „
<i>Rubr. X. poz. 30.</i>	Zwroty zaliczek gminom na budynki szkolne udzielonych	15.000 „
	Razem	<u>192.958 zł.</u>

(Niedobór wynosi 1,086.076 zł.)

II. Wysoki Sejm raczy pozwolić na wzajemne przenoszenie kredytów uchwalonych w rubrykach wydatków XVI. i XXII.

III. Wysoki Sejm raczy pozwolić na wzajemne przenoszenie kredytów uchwalonych w rubrykach XIII. i XXI.

We Lwowie, dnia 17. marca 1892.

Przewodniczący :
Dunajewski.

Sprawozdawca :
Madeyski.

